

İstanbul İli Yüzey Araştırmaları (İstYA) Projesi 2013 Yılı Çalışmaları

Emre GÜLDOĞAN

Yrd. Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü Prehistorya Anabilim Dalı 34459, Laleli-İSTANBUL

İSTANBUL SURVEY (İSTYA) PROJECT STUDIES IN 2013

Abstract

Launched in 2013 with permission from the European side of Istanbul (Silivri, Çatalca, Büyükçekmece, Beylikdüzü, Sarıyer, Gaziosmanpaşa), as well as the Asian side (Kartal, Maltepe, Pendik, Beykoz, Sancaktepe, Çekmeköy, Tuzla, Şile, Sultanbeyli) covering the county the first research project completed İstYA season. We think it is important for the cultural history of Istanbul prehistoric periods, we aim to find new information about the concrete and in the earlier years of the initial research in this project, other projects have been selected as a pilot area was also investigated by the town of Silivri. This article is general information about the work realized in Silivri, and I planned to do about the work of our project will be discussed in the coming periods.

Key Words: İstanbul, Archaeology, Survey, Europe, Asia.

Özet

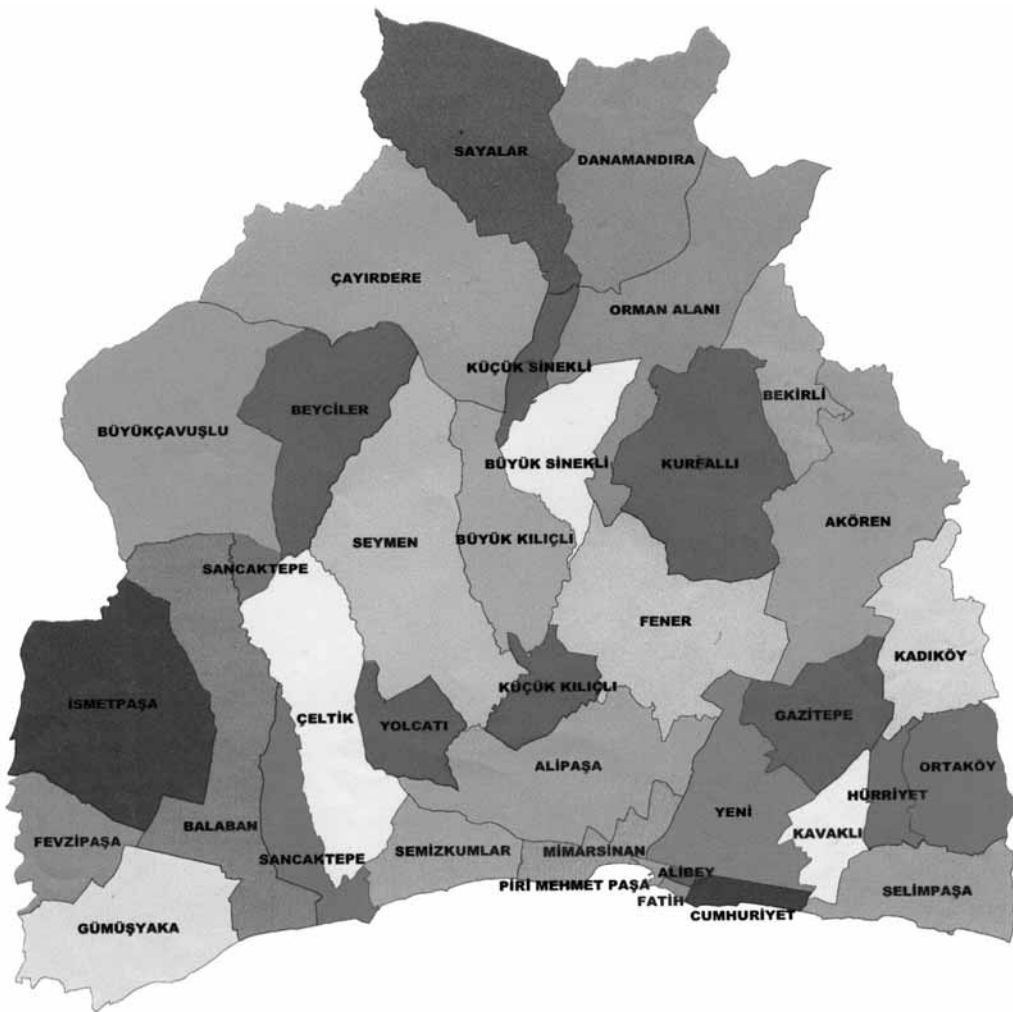
2013 yılında alınan izin ile başlatılan ve İstanbul ili Avrupa yakasından (Silivri, Çatalca, Büyükçekmece, Beylikdüzü, Sarıyer, Gaziosmanpaşa) yanı sıra Asya yakasından da (Kartal, Maltepe, Pendik, Beykoz, Sancaktepe, Çekmeköy, Tuzla, Şile, Sultanbeyli) ilçeyi kapsayan İstYA Projesinin birinci araştırma sezonunu tamamlamıştır. İstanbul kültür tarihi açısından önemli olduğunu düşündüğümüz tarih öncesi dönemlerle ilgili somut ve yeni bilgiler bulmayı amaçladığımız bu projede ilk araştırma yılında daha önceki yıllarda başka projeler tarafından da araştırılan Silivri ilçesi pilot bölge olarak seçilmiştir. Bu makalede Silivri’de gerçekleştirdiğimiz çalışmalar hakkında genel bilgiler verilecek ve projemizin önümüzdeki dönemlerde yapacağı çalışmalar konusunda yapmayı planladıklarımız kısaca anlatılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İstanbul, Arkeoloji, Yüzey Araştırması, Avrupa, Asya.

Giriş

İstanbul ilinde özellikle son yıllarda “Kentsel Dönüşüm”, “Ulaşım” ve “İnşaat” faaliyetleri sebebiyle yapılan yeni çalışmalar ve bu çalışmalar sonucunda keşfedilen başta “Yenikapı” olmak üzere “Küçükçekmece Göl Havzası Kazıları” gibi kayda değer projeler vardır. Bu projelerin yarattığı olumlu etkiler İstanbul’un bütünü düşünüldüğünde daha pek çok veriyi barındıran bir bilgi arşivine sahip olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır.

İlk araştırma yılımız olan 2013 yılında yukarıda sözü edilen ilçelerden Silivri ilçesi pilot bölge olarak seçilmiş ve çalışmalarımız bu ilçe sınırları içerisinde gerçekleştirilmiştir. Bu ilçenin pilot bölge olarak seçilmesinin en önemli sebeplerinden biri ilçede 90'lı yılların ortalarından itibaren devam eden ve en son olarak da 2007 yılından beri sürdürülen araştırma çalışmalarının bilinmesidir. Daha önceki yıllarda Nezih Başgelen'in lisans bitirme tezinde silivrideki araştırmalarından söz ettiği görülmüştür (Başgelen, 1982). Yine Dr. Cemal Kozanoğlu'nun ve Prof. Dr. Tayfun Akkaya'nın

Harita 1: Silivri ilçesi köyleri (Yıldıray Saruhan arşivi)

Silivri ilçesi ile ilgili yaptığı çalışmalar vardır (Kozanoğlu, 1994; Akkaya, 2010). Bunlar dışında Türkiye Arkeolojik Yerleşmeleri (TAY) Projesi kapsamında gezilen bölge, 2007 yılında Kocaeli Üniversitesi'nden Yrd. Doç. Dr. Şengül AYDINGÜN'ün başkanlığında İstanbul ve Bristol Üniversitelerinin katkılarıyla oluşturulan İTA (İstanbul Tarihöncesi Araştırmaları) projesi çerçevesinde araştırılmıştır Aydingün et al; 2010, Heyd et al, 2010, GÜLDOĞAN et al, 2011). Bu projelerde, bölgenin geçmişten günümüze arkeolojik-tarihsel kültür mirası belgelenmiş, kültür envanterine yeni alanlar kazandırılmıştır. Bunun yanı sıra bölgedeki arkeolojik-tarihsel eserlerin tahribat durumları detaylı olarak incelenmiştir. Ancak, Silivri ilçesi içerisinde yapılan bu araştırmalarda bölgenin tarihöncesi dönemleri ile ilgili bilgilere az oranda rastlanılmaktadır. Bu sebeple, İstYA Projesi stratejisi oluşturulurken ana araştırma hedefi, bölgede tarihöncesi dönem araştırmalarına ağırlık vermek, bunun yanı sıra bölgenin coğrafi, jeomorfolojik yapısının araştırılması ve bölgede yapılan çalışmaların CBS (Coğrafi Bilgi Sistemi)'ne aktarılması olarak belirlenmiştir.

Silivri Topoğrafyası, İklimi ve Jeolojik Özellikleri

Silivri, İstanbul'un Avrupa Kıtası'nda yer almaktadır. İstanbul'dan 66 km. mesafede olup, güneyinde Marmara Denizi, doğusunda Büyükçekmece, kuzeyinde Çatalca, Çerkezköy, batısında ise Çorlu ve Marmara Ereğlisi ile çevrilidir. İlçe arazisinin ortalama 100-200 m yükseklikte ve yer yer dereler ile bölünmüş dalgalı düzlükler ve tepelikler biçiminde olduğu belirtilmektedir. Uzunlukları 15-25 km. kadar olan derelerin, birbirine paralel şekilde Marmara Denizi'ne döküldüğü Silivri'de arazi yüzölçümünün 860 km² olduğu bilinmektedir.¹ Tepelerin en yüksek olanının 260 m.yi geçmediği görülür. Silivri çevresinin iki bölümde ele alındığı bunların; Marmara

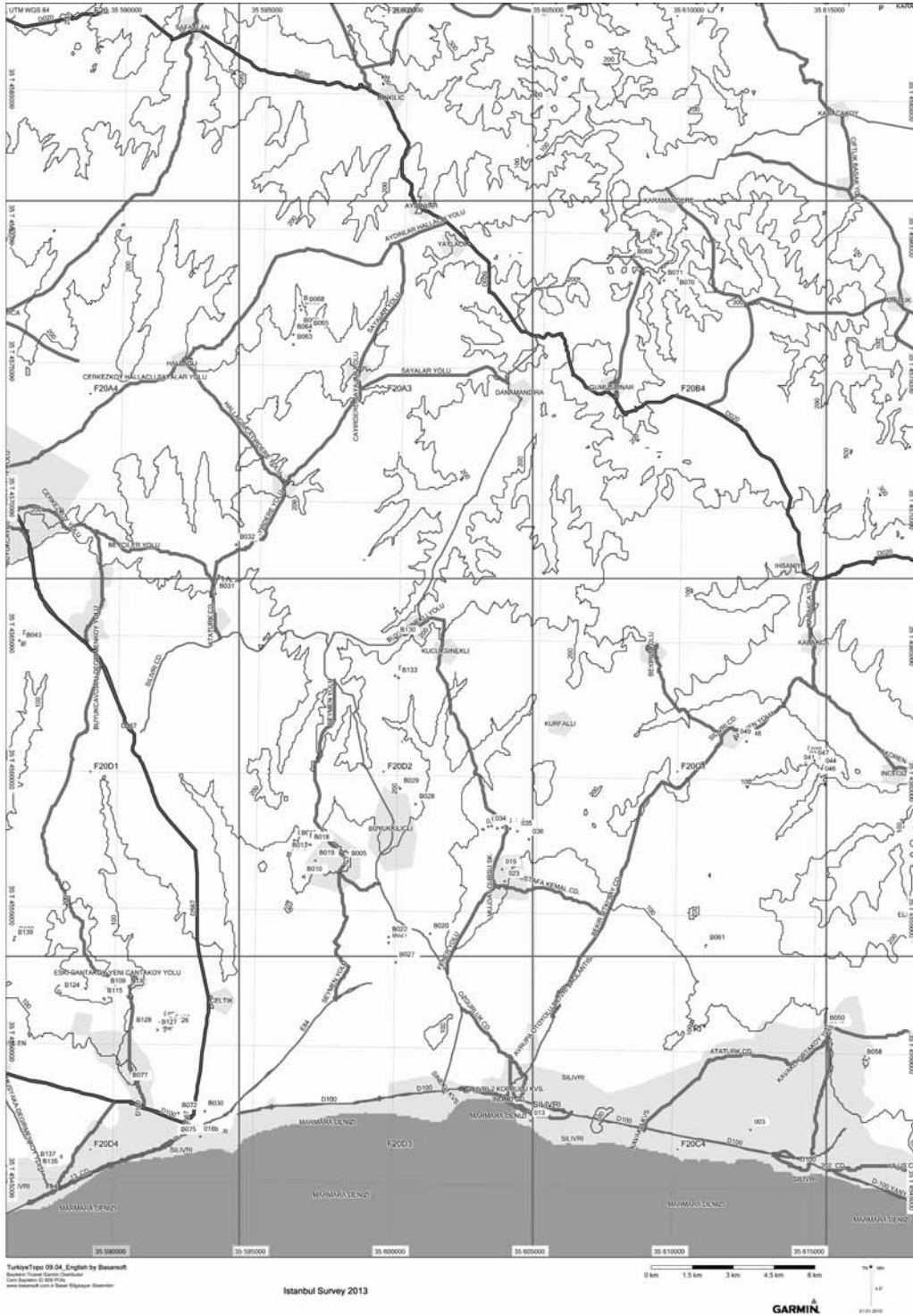
Ereğlisi ve Çanta (Bugünkü Balaban ve Sancaktepe) arasındaki alan ile Çanta ile Büyükçekmece arasında kalan alan olarak değerlendirilir (Kozanoğlu, 1994:177; Akkaya, 2010:13).

Silivri'nin doğusundan itibaren denizden başlayarak birden bire 90-100 metre yüksekliğe ulaştığı batısında ise denizden itibaren yavaş yavaş yükselerek, D-100 Karayolu'nda 40-50 metre yüksekliğe çıktığı görülmektedir. Söz konusu bu topoğrafik bu durumun ilçenin tarih boyunca tercih edilir olmasında önemli bir rol üstlendiği düşünülmektedir (Akkaya, 2010: 13).

Bölgenin iklimine bakıldığında tipik akdeniz iklimi özelliği gösterdiği yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı bir durum gösterdiği görülmektedir. Etkin olan rüzgarlar kuzeydoğu ve kuzeyden gelen rüzgarlar olduğu bunun yanında denizden gelen rüzgarların ise etkili olmadığı belirtilmektedir. Yıllık yağış oranının ortalama 600-700 mm olduğu bilinmektedir. Jeolojik yapıya bakıldığında Silivri çevresinin Miyosen Döneme tarihlenen açık kahve grellerle birlikte killi ve greli şist formasyonları ile çevrili olduğu bunların yanı sıra linyit damarları bulunan kıvrımlı ve yer yer faylı, tepelik bir bölge olduğu, Silivri Bölgesi'nin zeminin ise Tersiyer yaşlı tortul kayalarla, yer yer de Kuvaterner formasyonların oluşturduğu görülmektedir. Deniz kıyısı boyunca ve D-100 karayolunun kuzeyinde kalan alanın Üst Mi-yosen formasyonlarından oluştuğu bilinmektedir. Bu formasyonların genelde kumtaşı, killi kum ve şev'den olduğu, yer yer kil tabakalı kum taşı veya kil, şev ve konglomera şeklinde de bulunduğu görülmektedir (Kozanoğlu, 1994:180; Akkaya, 2010:14). Silivri ilçesi ile ilgili topoğrafik, iklimsel ve jeolojik durumu bu şekilde özetlemek mümkündür.

İstYA 2013

İstYA Projesi olarak yukarıda sözü edildiği üzere 2013 yılında başlatılan ve İs-

Harita 2: İstYA Silivri ilçesi CBS (Coğrafi Bilgi Sistemleri) genel harita 1.

tanbul ilinin Avrupa ve Asya kıtalarında yer alan 15 ilçenin yüzey araştırmalarının yapılacağı ilk proje olması itibariyle önemlidir. İlk çalışma yılımızda Silivri ilçesini seçme sebeplerimiz arasında daha önceki yıllarda başka projeler tara-

findan da araştırması yapılmış olan bir ilçe olan Silivri'nin İstanbul arkeolojisi ve tarihi hakkında birçok saklı bilgiyi barındırmasına olan inancımız önemli rol oynamıştır. Ayrıca önceki projelerde tespit edilmiş olan alanların son durum-

larının görülmesi de bizlere yol göstermesi açısından önemli olarak değerlendirilmiştir. Bu bağlamda ilk olarak önceki araştırma projelerinde tespit edilmiş alanların son durumlarının da yerinde görülmesi ve bunların görsel belgelenmelerinin yapılması ile çalışmalarımıza başladık.

90'lı yıllarda bölgeye ziyaret gerçekleştiren TAY Projesi çerçevesinde Silivri ilçesinde tarihöncesi döneme tarihlendiği belirtilen 7 (Selymbria, Sülüklü, Kaleiçi, Kınalı/Kanallı Köprü Höyük, Daunioiteikhos, Selimpaşa Höyüğü ve Selimpaşa Mezarlık), Bizans dönemine tarihlenen 6 (Aleksios Apokaukos Kilisesi, Aleksios Apokaukos Sarnıcı, Georgios Kilisesi, Spridon Kilisesi, Balligerme, Kurşunlugerme) kayıt bulunmaktadır.² İstanbul Tarihöncesi Araştırmaları (İTA) Projesi çerçevesinde de 2008-2010 yılları arasında yapılan yüzey araştırmalarında Selimpaşa, Alipaşa, Çanta, Sayalar, Seymenköy, Fenerköy, Kurfalı, Değirmenköy, Bekirli, Akören, Danamandıra, Büyük Sinekli köyleri gezilmiş, bu köylerde yapılan çalışmalar sırasında Büyük Sinekli'de Çanakpınar Mevki-i'nde kireçtaşı formasyonları içerisinde toprağa açılmış çukurlar, Danamandıra'da Aylapınarı ve Yaylacık Mağaraları tescil ettirilmiştir. Bunların dışında kalan Selimpaşa, Alipaşa, Çanta,³ Sayalar, Seymenköy, Fenerköy, Kurfalı, Değirmenköy,⁴ Bekirli, Akören'de ise daha önceki araştırma yıllarında tespit edilen alanların son durumlarının gözlemlendiği ziyaretler gerçekleştirilmiştir.

Silivri ilçesine bağlı 36 köy bulunmaktadır. Bu 36 köyün altı tanesi (Hürriyet, Kadıköy, Yeni Çeltik, Yolçatı, Orman Alanı) yakın tarihlerde kurulmuş köylerdir (Harita 1).

Bu köyler için yaptığımız araştırmalarda arkeolojik-tarihsel herhangi bir veriye rastlanılmaması sebebiyle araştırma alanı dışında bırakılmışlardır. Bunun dışında kalan 30 tane köye, İstYA projesi 2013 yılı çalışmaları sırasında ziyaretler

gerçekleştirilmiştir. Bu köylerde yapılan çalışmaların ana eksenini, köy merkezleri ve çevrelerinde yapılan sözlü tarih çalışmaları ile birlikte yüzey toplamaları yapmak üzerine olmuştur. Bunun yanı sıra önceki yıllarda tespit edilmiş arkeolojik-tarihsel buluntu alanlarının ve mimari öğelerin de son durumlarını görmek üzerine bir belgeleme çalışması da yapılmıştır.

Bu çalışmalar sırasında daha önceki araştırmalarda kayıt altına alınmış Selimpaşa Höyüğü ve Selimpaşa Mezarlık alanı, Selymbria, Kaleiçi, Aleksios Apakaoukos Kilisesi, Aleksios Apakaoukos Sarnıcı ile Kınalı/Kanallı Köprü Höyük, Alipaşa Camii, Akören Cedit Ali Paşa Camii ve Çeşmesi, Lahitli Çeşme, Fener Kilisesi, Seymenköy Eski Bulgar Kilisesi, Çayırdere Osmanlı Çeşmesi Seymenköy Bağlartepe Tümülüsü, Sayalar Meyhanelik, Çanta Karaköy Mevki-i Tümülüsleri (Yalvaritepe, Sivritepe), Eski Çanta Köprüsü ve Bacalı Köprü, Küçükkekiliçli Maltepe Höyük, Ortaköy Delionis Kilisesi,⁵ Ortaköy Aslanlı Çeşme, Yazıtlı Çeşme, Höyüktepe Tümülüsü, Değirmenköy'de Eski Değirmenköy Kilisesi ve Metruk Değirmenköy Camii gibi alanlara gidilmiş görsel belgelenmeleri yapılmıştır.

Bu çalışmalarla koordineli bir şekilde yapılan yüzey araştırmaları sırasında Alipaşa'da toprağa açılmış bir çukur içerisinde eski bir su yoluna ait olduğunu düşündüğümüz kalıntılarla karşılaşmıştır (Resim 1).

Resim 1: Alipaşa'da toprağa açılmış çukurda karşılaşılan su yolu (İstYA arşivi)

nuşlarla karşılaşmıştır. Özellikle köy merkezinin 2 km doğusunda yer alan Karamurat Mevkii olarak bilinen bölgede eski taş ocaklarına yakın yerde 4x2 m boyutlarında kayaya oyulmuş bir sunak ya da sarnıç alanı olabileceği düşünülen

Resim 2-3: Karamurat Mevkiinde bulunan sunak ve mezarlık alanları (İstYA arşivi)

bir alanla karşılaşmıştır. Eski yüzeyli, kenarları düzleştirilmiş taş işçiliğinin görüldüğü bu alanın etrafında herhangi bir buluntuya rastlanılamıştır. 138 m rakımlı bir tepenin üzerinde olan bu alanın güneyinde sarp bir yamaç, doğusunda düzlük bir alan vardır. Yine Akören Köyü'nün 1,5 km doğusunda kayaya açılmış ancak kaçak kazılarla tahrip edilmiş bir mezarlık alanıyla da karşılaşmıştır. Bu mezarlık alandaki 4 mezar yüzeyde seçilebilmektedir (Resim 2-3).

Yine Karamurat Mevkiinde iki adet mağara (Velaga'nın Mağarası ve Küçük Mağara) olduğu görülmüştür.⁶ Velaga'nın Mağarası olarak adlandırılan mağaraya giriş yapılması bölgenin coğrafi yapısı sebebiyle mümkün olmamıştır. Küçük Mağara denilen mağara ise 12x8.5 m boyutlarındadır. Mağara içerisinde herhangi bir buluntu yok iken hemen önündeki arazide az sayıda çanak parçaları görülmüştür.

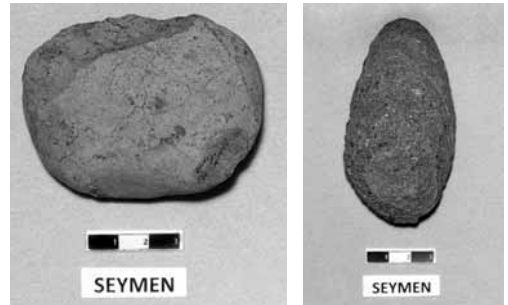
Silivri ilçesinin coğrafi olarak orta bölgesinde yer alan Seymenköy'de gerçekleştirilen çalışmalarda, daha önceki yıllarda bölgede yapılan çalışmalara ek olarak yeni bilgiler elde edilmiştir. Seymenköy'ün hemen girişinde yer alan Bağlartepe Tümülüsü'nün çevresinde yer alan tarlalarda yapılan araştırmalarda başta Alt Paleolitik Döneme tarihlenen bir adet çaytaşı alet başta olmak üzere, sürtmetaş teknolojisi örneklerinden havaneli ve aşındırıcı gibi buluntularla karşılaşılması bölgenin tarihöncesi dönemdeki durumunun anlaşılması açısından önemli veriler sağlamıştır (Resim

4-5).

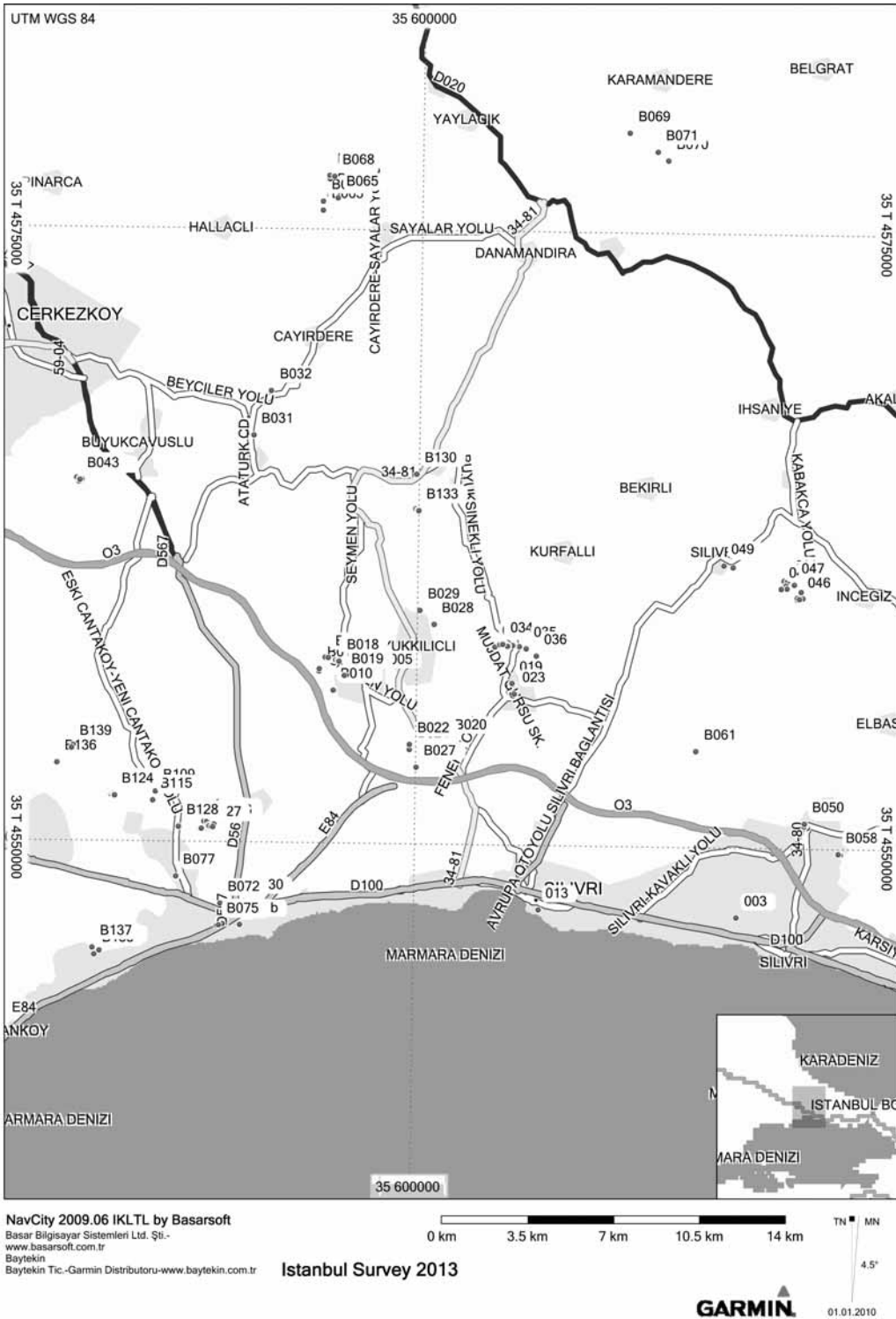
Seymenköy'ün güneydoğusunda yer alan Küçükkılıçlı Köyü'nün 1,5 km güneybatısında daha önce literatürlerde kaydına rastlanılmamış olan Kuştepe Tümülüsü ile karşılaşmıştır. Bu tümülüs daha önce tescilli olan Maltepe Höyüğü'nün kuzeydoğu konumunda yer almaktadır. Yayvan bir tepe şeklinde olan bu tümülüste bölgede yer alan benzer tümülüslerde karşılaşılan kaçak kazı sorunu sebebiyle tahrip edilmiştir.

Tümülüsün çevresi tarım arazileri ile çevrili durumda ve tarım faaliyetleri devam etmektedir (Resim 6). Küçükkılıçlı'da ayrıca yukarıda sözü edilen Maltepe Höyüğü ve Abbastepe mevkilerinde yüzey toplamaları gerçekleştirilmiş çanak çömlek yanı sıra mermer mimari yapı parçaları ve bazı yontmataş buluntularla karşılaşmıştır.

İstYA 2013 çalışmalarında yeni tespit edilen alanlardan biri de Büyükkılıçlı Köyü'nün 2 km kuzeydoğusunda yer alan ve Çıplaktepe olarak adlandırılan mevkiidir. 160 m rakıma sahip olan bu

Resim 4-5: Seymenköy'de yapılan çalışmalarımız sırasında bulduğumuz çaytaşı alet ve havaneli buluntuları (İstYA arşivi).

Harita 4: İstYA Silivri ilçesi CBS (Coğrafi Bilgi Sistemleri) genel harita 3.

alanda kulp ve ağız parçaları başta olmak üzere çok sayıda amorf çanak çömlek örneği ile karşılaşmıştır. Çevresinde tarım arazileri bulunan tepenin batı yamacı üzerinde bir ev bulunmaktadır.

Tepenin kuzey yamacının ağaçlık olduğu gözlemlenmektedir (Resim 7). Yine Çıplaktepe'nin batısında yer alan Tavşantepe'ye de gidilmiş ancak buranın doğal bir yükselti olduğu görülmüştür.

Resim 6: Kuştepe Tümülüsü genel görünüm (İstYA arşivi).

Herhangi bir buluntu ile de karşılaşıl-mamıştır.

Silivri ilçesinin kuzeybatısında yer alan Büyükçavuşlu Köyü diğer köylerin aksine bir Türk köyü olarak bilinmektedir. Osmanlı İmparatorluğu'nun Rumeli'de yayılmaları başladığı zamanlarda Anadolu'dan getirilen ve buraya iskan edilen "Çavuslu Aşireti" nedeniyle buraya Çavuslu ismi verildiği belirtilmektedir (Kozanoğlu, 1994:145). Ancak köyde yapılan sözlü tarih çalışmaları sırasında köyün geçmişinin 130 yıl öncesine da-

yandığı ve Bulgaristan'dan gelen 40 hane tarafından kurulduğu söylenmiştir. Bu bilgiler üzerine bölgenin daha eski dönemlerdeki geçmişi araştırmak üzere köy çevresinde yaptığımız yüzey araştırmaları sonucunda Büyükçavuşlu Köyü'nün 2,5 km güneybatısında bölge halkı tarafından "Küçükçavuşlu" olarak adlandırılan mevkii de düz bir yerleşim alanı tespit edilmiştir. Söz konusu alanda oldukça fazla sayıda ve türde çanak çömlek parçası ile birlikte, yontma taş alet olarak yongalar, dilgiler ve bir adet

Resim 7: Silivri Büyükçavuşlu Köyü'nde Küçükçavuşlu Mevkii (İstYA arşivi).

Resim 8: Silivri Büyükçavuşlu Köyü'nde Küçükçavuşlu Mevkii (İstYA arşivi).

Resim 9-10: Küçükçavuşlu'da bulunan taş boncuk ve delikli kil nesne (İstYA arşivi).

taş boncuk ve bir adet delikli kil nesne ele geçen önemli buluntular arasında yer almaktadır (Resim 8-10).⁷

Silivri batısında yer alan Çanta (Balaban) Köyü, İstYa 2013 çalışmalarının en kayda değer sonuçlarından birine ev sahipliği yapmıştır. Çanta – Balaban Köyü'nün 2 km güneyinde Hasançeşme

mekkii olarak adlandırılan yerde olası "höyük" alanı olarak değerlendirilebilecek bir yer ile karşılaşılmıştır. Höyüğün üzerinde ve yamaçlarında çok sayıda kaçak kazı çukurları gözlemlenmiştir. Höyüğün kuzeybatı tarafında bir adet çeşme bulunmaktadır. Batısında meyve yetiştiriciliği yapılan bir tarla, güneyinde bostan ve tüm çevresinde çeşitli tarım arazileri görülmektedir. Höyük çevresinde, özellikle güney tarafında gözlemlenmiş çok sayıda çanak çömlek parçaları bulunmaktadır. Bu parçalar içerisinde, çok sayıda kulp ve ağız parçaları, dipler ve amorf parçalar mevcuttur. Kuzey çevresinde ise çaytaşı aletler, yonga, mermer buluntular, dibek taşı ve mimari öğeler tespit edilmiştir. Gözlemlenen çanak çömlekler arasında Klasik Çağ, Tunç Çağı ve Kalkolitik Çağ'a (?) ait örnekler görülmüştür⁸ (Resim 11-13).

Resim 11: Silivri Çanta (Balaban) Köyü'nde Hasançeşme Mevkii (İstYA arşivi)

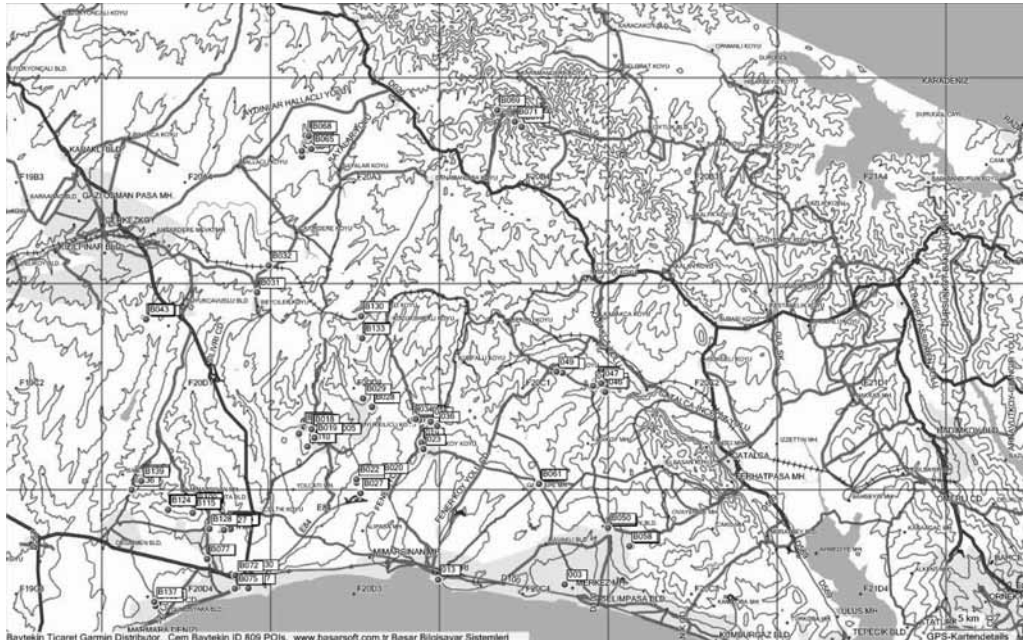

Resim 12: Silivri Çanta (Balaban) Köyü'nde yer alan Hasançeşme Mevkiinde bulunan çanak çömlek örnekleri (İstYA arşivi)

Sonuç

İstanbul İli Yüzey Araştırmaları (İstYA) Projesi, İstanbul ili sınırları içerisinde gerçekleştirilmesi hedeflenen en büyük kapsamlı yüzey araştırma projesi olarak 2013 yılında çalışmalarına başlamıştır. Yukarıda sözü edilen arkeolojik-tarihsel alanların araştırılması çalışmaları arazi işleri kapsamında değerlendirilmesi gereken bir bölümü oluşturmaktadır. Bu arazi çalışmaları yanında daha önce yapılan yüzey araştırması projelerinden

farklı olarak İstYA projesi çerçevesinde "CBS (Coğrafi Bilgi Sistemleri)" ile ilgili çalışmalarımız da koordineli bir şekilde başlamıştır (Harita 2-5). Bölgede yerleri daha önceki projelerden bilinen veya yeni tespit edilmiş olan tüm arkeolojik-tarihsel alanların harita üzerinde konumlandırılması üzerine geliştirilecek bu proje için Kiel Üniversitesi'nden Dr. Kemal Moetz çalışmalarına başlamıştır. İstYA projesi süresince çalışılacak tüm ilçelere uygulanacak ve proje sonunda İstanbul'un 15 ilçesindeki tarihöncesi dönem-

Harita 5: İstYA Silivri ilçesi CBS (Coğrafi Bilgi Sistemleri) genel harita 4.

ler ağırlıklı kültür envanterinin CBS üzerinde belgelenmesi hedeflenmektedir.

Bir diğer önemli çalışma alanımızı "Sözlü Tarih" çalışmaları oluşturmaktadır. "Sözlü Tarih" çalışmaları ağırlıklı olarak Tarih biliminin çalışma alanına girse de zaman zaman arkeolojik çalışmalarda da kullanılan bir yöntem olarak bilinmektedir. Bu açıdan bakıldığında, büyük bir metropol olan, her an göç alan ve sürekli genişleyerek büyüyen bir şehir olan İstanbul ili için "Sözlü Tarih" çalışması yapılması İstYA projesinin olmazsa olmaz çalışma alanlarından birini oluşturmaktadır. Bu çalışmalar, araştır-

ma yapılan ilçede öncelikle yerel halk olmak üzere ilçe tarihine katkıda bulunan kişilerle yapılan görüşmelere dayanmaktadır.

Söz konusu kişilerle yapılan görüşmeler kayıt altına alınmakta ve sözlü tarih çalışmalarıyla elde edilen görüntü, ses kaydı, doküman vd. belgelerin transkripsiyonları yapıldıktan sonra bir ilçe sözlü tarih arşivi hazırlanması planlanmaktadır. Bu arşiv gerektiğinde aktif olarak kullanılabilecek biçimde düzenlenecek ve sürekli geliştirilebilecek yenilenebilecek bir veritabanı oluşturulması hedeflerimiz arasında yer almaktadır.

NOTLAR

1. Silivri Şehir Planlama Müdürlüğü'nün 2009 kayıtlarına göre ilçenin yüzölçümünün 760 km² olduğu tarım arazileri ile birlikte yüzölçümün 860 km²'ye çıktığı belirtilmektedir.
2. TAY projesinde Silivri ilçesinde gösterilen Ballıgerme ve Kurşunlugerme bugünkü Çatalca sınırları içerisindedir.
3. Çanta: 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Yasası ile Balaban ve Sancaktepe mahallelerine ayrılmıştır.
4. Değirmenköy: 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Yasası ile Fevzipaşa ve İsmetpaşa mahallelerine ayrılmıştır.
5. Eski adı Delionis Kilisesi olan yapı daha sonra camiye çevrilmiş ve en son 2012 yılında İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından restore edilmiştir.
6. Mağaraların bulunduğu alanın daha önceki yıllarda SİT sınırları içerisine alındığı bilinmektedir.
7. Küçükçavuşlu'da bulunan arkeolojik malzemelerin dönem ve tanımları ile ilgili çalışmalar ekibimizde yer uzmanlar tarafından başlatılmıştır.
8. Hasançeşme'de bulunan arkeolojik malzemelerin dönem ve tanımları ile ilgili çalışmalar ekibimizde yer uzmanlar tarafından başlatılmıştır.

KAYNAKÇA

- Akkaya, T., *Silivri'nin Tarihçesi*, Mercek Yayıncılık, İstanbul 2010.
- Aydın, Ş. – E. Güldoğan – V. Heyd – H. Öner, "2008 Yılı İstanbul Tarihöncesi Çağlar Yüzey 2010 Araştırması", 27. *Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 3. Cilt, İsmail Aygöl Ofset Matbaacılık, Ankara, s. 273-288.
- Başgelen, N., *Tekirdağ-İstanbul Arası Koloni Yerleşmeleri*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi 1982 Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü Yayınlanmamış Lisans Bitirme Tezi, İstanbul.
- Heyd, V. – Ş. Aydın – E. Güldoğan, "Geophysical Applications for ITA 2008: The Example of the 2010 Selimpaşa Höyük", 25. *Arkeometri Sonuçları Toplantısı*, Merkez Repro İç ve Dış Tic. Ltd. Şti, Ankara, s. 553-569.
- Güldoğan, E.-Ş. Aydın-V. Heyd, "2009 Yılı İstanbul Tarihöncesi Çağlar Yüzey 2011 Araştırması", 28. *Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 1. Cilt, Allame Tanıtım&Matbaacılık, Ankara, s. 355-364.
- Kozanoğlu, C., *Her Yönüyle Silivri*, Silivri Belediyesi Kültür Evi, İstanbul 1994.